

MESEC DNI VOJNE...

La domenica delle palme il 6 aprile 1941, alcuni minuti prima delle sette di mattina, dal castello di Lubiana la sirena diede il segnale d'allarme: attacco aereo! (1) Quella mattina i Lubianesi addormentati saltarono presto dai loro letti. Il primo pensiero fu la costruzione di ricoveri. Fra poco, dinanzi alle finestre dei sotterranei, apparvero delle casse o dei sacchi riempiti di sabbia. (2) Le vetrine dei negozi furono provviste di strisce di carta gommatata; alcuni negozi con bei modelli speciali. (3)

Il 10 aprile, giovedì santo l'ex armata jugoslava sotto la pressione italiana, abbandonò Lubiana. Nella sua ritirata i soldati jugoslavi diedero fuoco ai magazzini militari di Dravljje. Densè e nere nuvole di fumo si elevarono verso il cielo. Sul luogo, lungo la linea ferroviaria non rimasero che i tristi aspetti dell'incendio. Dappertutto giacevano barili di ferro, poco prima ancora pieni di nafta. (4-6)

Il giovedì santo dappertutto vennero distrutti molti ponti dall'ex armata jugoslava in ritirata. All'alba una forte detonazione scosse Borovnica; il viadotto fu fatto saltare in aria. (7-9) Sul ponte lungo 480 m comparve un'enorme breccia. I grandi blocchi di pietra vennero gettati lontano all'intorno. Una casa che si tro-

vava 200 m dal viadotto subì grandi danni. (10)

Molti perdettero ogni senso di responsabilità e cominciarono a impadronirsi dei beni altrui. Il venerdì santo, sulla Tyrševa strada, la folla irrompeva nei magazzini comunali, pieni di zucchero. La folla che si assiepava nei magazzini s'impossessò delle casse pesanti e le portava via. Molte di queste casse si rompevano e lo zucchero si spandeva all'intorno. (11-12)

Venerdì alle 17 le colonne motorizzate italiane entrarono a Lubiana (13-14), e in pari tempo sul castello di Lubiana sventolò il tricolore italiano. (15) Il sabato santo arrivarono altre lunghe colonne motorizzate, seguite dalla fanteria. (16) La mattina di Pasqua il popolo con vivo interesse si fermava dinanzi al primo bando italiano (17), con cui il Comandante delle vittoriose Forze Armate Italiane, generale di divisione Federico Romero, annunciava alla cittadinanza di Lubiana l'occupazione della città. Coloro che avevano da fare fuori di Lubiana o volevano far ritorno ai loro domicili si raccolsero davanti alla polizia per ottenere un permesso speciale per il viaggio. (18)

La polizia per il movimento stradale regolava il traffico sul crocevia della città. (19-20)

Sulle vie di Lubiana comparvero anche i venditori di giornali italiani. (21) Giornalisti italiani arrivarono a Lubiana nelle loro automobili. (22)

Il 3 maggio la città di Lubiana si ornò di bandiere italiane nazionali e fasciste. Nelle vetrine dei negozi e in altri locali pubblici comparsero i ritratti di S. M. il Re e Imperatore nonché del Duce. Le merci furono munite di listini dei prezzi bilingui. (23-24) Lo stesso giorno con un decreto-legge speciale fu proclamato lo Statuto che assicura la piena autonomia della provincia di Lubiana, divenuta parte del Regno d'Italia. In quest'occasione il R. Commissario Civile ricevette i notabili sloveni, che con a capo il vescovo dott. Rožman inviarono al Duce un messaggio di ringraziamento.

Na evetno nedeljo 6. aprila, nekoliko minut pred sedmo uro zjutraj, je zatulila sirena na ljubljanskem gradu (1). Letalski napad! Ta dan so zaspani Ljubljančani kaj hitro poskakali s postelj. Glavna skrb jim je bila zdaj graditev zaklonišč. V kratkem času so se pojavili pred kletnimi okni zaboji ali vreče, napolnjene s peskom (2). Trgovci so pričeli lepiti izložbena okna s papirnati trakovi; nekatere trgo-

vine so se odlikovale s posebno lepimi vzorci (3).

Na veliki četrtek 10. aprila je bivša jugoslovanska armada zapuščala Ljubljano. Ob umiku so vojaki zažgali vojaško skladišče v Dravljah. Visoko proti nebu so se dvigali goreči črni oblaki dima. Od skladišč, ki so stala ob gorenjski pragi, so ostala le še žalostna pogorišča. Vse vprek so ležali železni sodi, ki so bili še malo prej polni dragocenega bencina (4-6). Na veliki četrtek je umikajoča se bivša jugoslovanska vojska minirala premnoge mostove po vsej državi. Ob mraku je Borovnico pretresla silovita detonacija; viadukt je zletel v zrak (7-9). V 480 m dolgem mostu je nastala ogromna škrbina. Velike kamnitne kvadre je vrgla silna moč eksplozije daleč naokrog. Tako je utrpela precejšnjo škodo tudi neka hiša, stoječa kakšnih 200 m od viadukta (10).

Lahkomiselno ljudstvo se je nadejalo, da zdaj lahko počne, kar hoče. Nekateri ljudje so izgubili vso čast in jeli segati po tuji lastnini. Na veliki petek je množica vrhla v mestno skladišče ob Tyrševi cesti. Bilo je polno sladkorja. Kakor mravlje so se ljudje gnetli v skladišču in odnašali težke zaboje. Marsikomu je pri tem početju razneslo zabojo, tako da je bila trava posuta s kockami (11-12).

V petek okrog 5. ure zvečer so prispele v Ljubljano prve italijanske motorizirane čete (13-14). Takoj nato je zaplapolala na ljubljanskem gradu

italijanska državna zastava (15). Na veliko soboto so prispele še dolge motorizirane enote, takoj za njimi pa pehota (16). Na veliko nedeljo zjutraj so ljudje že z zanimanjem brali prvi italijanski proglas (17), ki ga je na ljubljanske meščane naslovil poveljnik mesta, divizijski general Federico Romero. Tisti, ki so imeli opravka zunaj Ljubljane ali so se pa hoteli vrniti na svoje domove, so se zbrali na policiji, kjer so izdajali posebna dovoljenja (18).

Posebne vojaške čete so po najmodernejših načelih urejale promet na ljubljanskih križiščih (19-20).

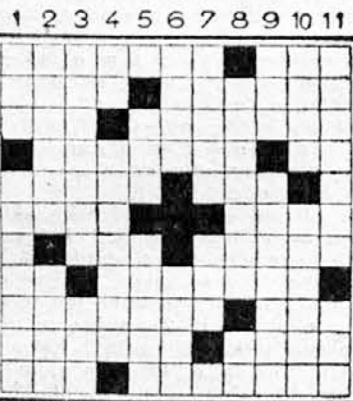
Na ljubljanskih ulicah so se pojavili tudi prodajalci italijanskih časopisov (21). Italijanski časnikarji so se pripeljali v Ljubljano s svojimi avtomobili (22).

3. maja se je Ljubljana okrasila s italijanskimi državnimi in fašistovskimi zastavami. Na izložbenih oknih trgovin in drugih javnih lokalov so se pokazale Kraljeve in Ducejeve slike in dvojezični napisi (23-24). Ta dan je Ljubljanska pokrajina dobila avtonomijo in postala del Kraljevine Italije. Posebni kraljev razglas nam je zagotovil avtonomno ustavo. Pri tej priložnosti je Kr. Civ. Komisar sprejel na Kr. Civ. Komisariatu (25) slovenske veljake, ki so s škofom dr. Rožmanom na čelu poslali Duceju zahvalne spomenice.

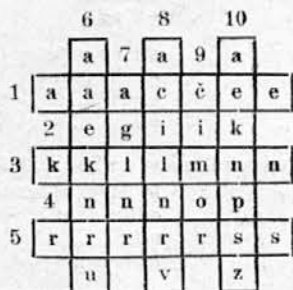
* UGANKE

KRIZANKA

Vodoravno: 1. Prepotrebna napoljava; kraljevska igra. 2. Mesto v Sremu; del loka. 3. Gora na Dolenjskem; upor. 4. Posnemanje glasu pri mlatvi; zlato (francosko). 5. Seznam cen; predlog; rimski znak za 50.

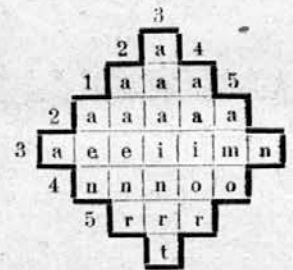
ČAROBEN LIK

STOPNICE

MAGICEN LIK

- vrsta papir
- borišče
- italijanski literat (1492—1556)
- duša (latinsko)
- znano žensko ime, tudi ime več kraljic in Marijine matere

DVE O MILIJONIH

Računanje z velikimi števili ljudem našega stoletja ne dela več velikih težav. Toda predstavljanje večjih števil se vedno daleč presega našo zmogljivost. Ravno tako pa smo izpostavljeni najhujšim zmotam in napakam, kadar hočemo z golim presojanjem, bi pravega pismenega računanja po matematičnih pravilih, priti pri velikih količinah do izida.

Tako bi, postavimo, prejeli močno različne odgovore, če bi več ljudi vprašali, koliko vžigalic bi potrebovali, da bi sestavili z njimi trak od zemlje do lune. Pri tem računajmo povprečno razdaljo med zemljo in lunno 375.000 km, dolžino žveplenk pa 5 centimetrov.

Poskusite tudi vi sami najprej po prevdanku oceniti potrebno število vžigalic, ali kakor že pravimo, uganiti, s čimer ravno izražamo, da naša sodba vsaj deloma sloni na podzavestnem, na občutu, morda celo na intuiciji. Seveda bo onemu, ki je že kdaj reševal slično vprašanje, izkustvo že utegnulo nekoliko koristiti, da odgovor ne bo preveč predan sluščaju. Izdamo vam toliko, da pogreška za tisoče enot ne bo prav nič huda. Potem pa še z deljenjem poiščite pravi rezultat in ga primerjajte s svojim odgovorom. Morda boste neljubo presenečeni.

Večkrat beremo, da nekateri časopisi izhajajo vsak dan v milijonskih nakladah. Nekaj deset tisoč izvodov naših največjih časopisov ne more vzbuditi prave predstave o gornjem številu.

Zdaj pa sodite in primerjajte! Kako visok stolp bi zložili s 50.000 izvodov našega časopisa in z milijonom izvodov velikega časopisa, če računamo debelino posameznega izvoda povprečno le 2 mm?

TEŽAK PREVOZ

Dva zakonca dospeta s svojima dvema otrokoma do reke, ki je na

6. Pristanišča (obrnjeno); moško ime. 7. Rimski znak za 50; nočnih ujed; nadarjen, a zanemarjen človek. 8. Isto kot druga beseda pod 4 vodoravno; strupeno uspavalno sredstvo. 9. Znamenit angleški fizik (1791 do 1867); poželjenje. 10. Ime francoskega pisatelja Francea (1844 do 1924); središče nemške optike. 11. Predlog (kot pod 4 vodoravno); ptičevce.

Navpično: 1. ... in krik; prozoren papir iz celuloze, za zavijanje. 2. Lupina; poškodba. 3. Gospod (latinsko); voljno. 4. Veznik (obrnjen); električna enota. 5. Predlog; potočna žival; strokovnjak. 6. Poveslo; del pluga. 7. Geološka doba v paleozoiku; deček (angleško); prvi soglasnik v abecedi. 8. Znamka kožne kreme; osebni zaimek. 9. Brez njih čevljar ne shaja; francoski pisatelj (roj. 1884.; Civilizacija...). 10. moderno prometno sredstvo; del sveta. 11. Holandsko mesto rož; oziralni zaimek.

- Arabec;
- mukotrpen;
- uničujoč;
- star denar;
- pološčen;
- čajnik;
- ustanovitelj ruske države (v 9. stol.);
- znan prelaz in kraj blizu Skoplja;
- rimski vojskovodja in imperator.
- visok častnik.

- krasen tuj ptič
- krajevec, krajnjak
- hrabrost
- vzdrži se
- japonski vojaški plemič
- preračun
- zadnja, poslednja
- dežela
- umrla ženska

daleč brez mostu. Vendar najdejo čolnič, ki je pa tako majhen, da vzdrži samo enega odraslega ali oba otroka. Kako so se najhitreje prepeljali?

NE IZDA SE HITRO

Sin vpraša očeta po starosti. Oče mu hoče malo ponagajati in mu odgovori: »Pred sedmimi leti sem bil sedemkrat toliko star kot ti, a čez tri leta bom od tebe le trikrat starejši.«

Pomagajte sinu rešiti, koliko je vsakdo star!

OBRATNICA

Ralo, jalov, Spika, redov, muka, mineš, Kioto, svit, podsut.

V teh besedah obrni črke, da dobiš nove besede, katerih prve in zadnje črke pokažejo dve grdi lastnosti, ki se ju zelo varujmo.

Rešitve ugank iz prejšnje številke

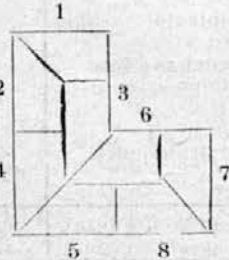
Kržianka: po vrsti vodoravno: 1. sebičnost; 2. revir. Agram. 3. el, obad. dno. 4. pik, Isar. in. 5. umnost, Erna. 6. b. Ur, a. va. r. 7. leta, rdečih. 8. ir. osti, ami. 9. kap. Lah, aj. 10. ataka. astma. 11. ovadustvo.

Enačba: Mar-oko. tin-to. Kr-emona. pan-ter = Martin Krpan.

Čarobna zlogovnica: 1. perigon. 2. Ricardo. 3. gondola.

Zlogovnica: 1. poklon. 2. Medija. 3. prošek. 4. Štuma. 5. Boston. 6. Alenčica. 7. veznik. 8. stavnica, 9. livreja. 10. energija. 11. vodarinja. 12. prapor. 13. Koseze. 14. ravnik. Kdor se zaveda svoje moči, ne grozi.

Geometrična naloga (najlepa rešitev):

Zlogovna izpopolnjevalka: 1. talisman. 2. relief. 3. Aligarh. 4. velikan. 5. Iliri. 6. alibi. 7. tulipan. 7. Alison. Traviata.

Obratnica: 1 2 3 4 5 — Silva.

Račun: 100 + 330 + 505 + 077 + 099 = 1111.

Kvadrat:

3	6	7	6	3
6				6
7				7
6				6
3	6	7	6	3

ROBINZON na samotnem otoku

Št. 11. Majhno raziskovalno poovanje

Dobra južina je Robinsona potolažila in mu spet vllia moči, tako da se je odločil, da se bo zdaj malo razgledal po otoku, ali niso kje v bližini ljudje. Nekaj kilometrov daleč je stal

neki hrib; poln upanja se je nameril tjakaj in je kljub soncu zlezal nanj. Ko se je povzpel na vrh, je spoznal, da se nahaja na otoku. Kamor mu je segal pogled, je lahko

videl samo gozdove, skale in morje. Nikjer ni kakšen dim iz kadečega se dimnika izdajal, da so na otoku živa bitja, samo daleč v daljavi je videl še nekaj otočkov. Robinsonu se je milo storilo pri sreč.

Št. 12. Robinson odkrije votlino

Ko je s težkim srcem odhajal s hriba, je zagledal v skoraj navpični steni razpoko, ki jo je narava sama ustvarila za pribežališče. Ze je premišljeval, da bi si tukaj uredil ležišče in prebil noč, toda ni

se mogel domisliti, kako bi zaprl vhod. Nekaj metrov odtod je žuborel iz skale studenec in Robinson je bil ves srečen, ko je ugotovil, kako okusna je njegova voda. Bila je okusnejša od piva doma.

Sedel je in občudoval svoj novi dom. Če bo le zasadil nekaj dreves pred odprtino, bo vhod popolnoma zakrit in imel bo pravo, naravno trdnjavo. Tudi pokrajina je prijetna za oko.

Št. 13. Robinson najde kokosovo palmo

Pri iskanju rastlin, ki jih je nameraval zasaditi pred vhod svoje votline, je Robinson našel pod neko palmo trd sadež, ki ga ni poznal. S pomočjo ostrega kamna se mu je posrečilo odstraniti vlaknato liče, tako da je prišel do prave

lupine. Tako velikega oreha še svoj živ dan ni videl. Če je zdaj sadež potresel, je lahko slišal, kako sok v njem sklokota; vztrajno je razbijal po lupini, tako da se je naposled zdrobila. Tako je prišel do sočnega je-

dra, ki ga je z užtkom popil in pojedel. Neverjetno, kako mu je bila danes sreča mila! Poln navdušenja je zgrabil obe prazni lupini in zagledal, da je hkrati dobil dve izvrstni škodelici za svoj novi dom.

Št. 14. Stiska te prisili k iznajdljivosti

Robinson je zdaj spoznal, kako važno je, da gledaš okrog sebe z odprtimi očmi; dosti stvari je bilo v naravi, ki bi jih utegnili porabiti, samo zmerom je moral biti čuječen, odprtih oči in ušes.

Iz nekkih ovijalk je lahko zvil močne in debele vrvi, ki jih lahko povsod uporabi. In tako je lepega dne našel na peščini posebno veliko školjko. Ko jo je pritrtil na debelo pa-

lico, je dobil nekakšno lopato, ki prav za prav ni bila vredna tega imena, pa je vseeno pošteno grebla in kopala, in bila kajpak vse pripravnejša od golih rok. Te lopate se kar ni mogel do sitega nagledati.

Št. 15. Moj dom — moj grad

Zdaj se je lahko resno spravil na delo, da bi vsadil pred svojo votlino drevesa. Privlekel je zemljo in travnato ruševino in z njo pokril korenine. Vse skupaj je zalil z vodo, ki jo je prinašal v škodelicah

iz kokosove lupine. Iz lijan, ki jih je bil našel, si je spletel vrvnato lestev. Maral ni namreč nobenega vhoda od zunaj, njegova votlina naj bo nepristopna vsem!

Nekaj metrov nad votlino se je nagibala veja ogromnega drevesa. Nanjo je pritrtil vrvnato lestev; to je bil edini dostop do njegove trdnjave.

Dalje prihodnje

